

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben háshoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadása
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 3 fillér.

Deficit a költségvetésben.

Az új kormány bemutatkozásánál előfordult botrányok elterelték a figyelmet a költségvetésről, a melyet mint átvett hagyatékot kényszerű szükségből terjesztett elő a Khuen-kormány a képviselőháznak, mert indemnitást kért és az arra vonatkozó javaslat elő nem terjeszthető a nélkül, hogy legalább valószínűvé ne tétessék, hogy a kormány minden lehető elkövetett arra nézve, hogy rendes költségvetés keretében intézze az ország pénzügyeit. Nem tehetett a kormány egyebet, mint átvette elődök hagyatékát, az előkészített állami költségvetést, odadobva azt mérlegelés tárgyául a különböző pártállásoknak, odaállítva az országot egy dilemma elébe, hogy fejtse meg, vajjon miféle élvezetben részesül az adófizető, van-e a költségvetésben némi csekély felesleg, a régi szokás szerint, vagy pedig a deficit fedezéséről kell gondoskodni.

A mérleg-szerű összeállítás most is ki tudja mutatni a csekély bevételi többletet körülbelül 21000 koronában, de ha mélyére nézünk a költségvetés számszlopainak, arról kell meggyőződést szerezni, hogy kölcsönpénzzel fedeztetvén, a beruházásokra több mint 78 millió ko-

rona a jelentéktelen bevételi többlet, ami az államháztartás aktivitásának volna fokmérője, milliomos deficit jelentkezik az államháztartásban, ami ujdonságszámba megy, mert ilyen költségvetési mérleg már több, mint két évtizedig nem fordult meg a törvényhozás előtt.

A 21 ezer koronás többletnek könnyen akad gazdája, hanem a 78 milliós deficit apát keres. Az apát bizonyára megkeresik a különböző pártok, amelyek ennél a tételnél rá fognak mutatni a rossz gazdálkodásra, a könnyelmű pénzügyi politikára, amely megszülte a nagy deficitet.

De jó lesz vigyázni ennél az apasági keresetnél, amelyben büne van az egész magyar politikai és közéletnek, mert annak az elfajulása vitte oda az államháztartást, — hogy passiv kezd lenni a mérleg.

Harminc esztendeje kormány és törvényhozás nem cselekszik egyebet, mint nyaktörő kísérleteket végez egy igenis könnyen kipróbálható kísérleti nyul felett: azt igyekezett ugyanis minden kormányzat és minden alakulása törvényhozás a gyakorlatban megmutatni, hogy miféle és mekkora terhet képes elviselni ez az ország. Fájdalom, arra csak a legutóbbi korszak alatt történtek némi inkább fé-

lénk, mint elhatározott és bátor kísérletek, hogy miként fokozható az adófizetők teherbirása, mert csakis a védvamos kereskedelmi és vámpolitika volt eszköz abban, hogy gyarapodjék az ország népének keresete. emeltesék annak adózó képessége.

Csak a legutóbbi évtizedben részesült támogatásban a mezőgazdasági termelés, az egyetlen, komoly céltudatos törekvéssel virágzásra emelhető, minden leki-csinylés mellett a legnagyobb ipar, a mezőgazdaság csak most kezdett felszabadítani a mesterséges nyomás alól, a melynek tartatása messzi, soha nem valósítható fantomokat tüntetett fel úgy, mintha azok a nemzet igaz érdekei volnának.

Ha még ehhez hozzávesszük, hogy az állami hatalom túltengése minő pénzügyi áldozatokat követelt, ha meggondoljuk, hogy a társadalmi öntevékenység legnagyobb gátja, a merev és rideg burokrácia minő állandó és folyton emelkedő állami költséggel lőn beiktatva a magyar közéletbe, mint mindenki által követendő és keresendő útja a boldogulásnak, akkor tisztában vagyunk azzal, hogy ennek a deficitnek meg kellett érkezni halálos bizonyossággal, mert annak az útját előkészítették tervszerűen.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Az emlékek zálogháza.

I.

Egy nehéz reggel megesett, hogy öreg barátomnak, Charlesnak, nem tudtam rendelkezésre bocsátani a tárcám, mint máskor; nem volt pénzem.

— Jól van, — mondta. — Ma még mindenütt ezt a feleletet kaptam; már mindent pénzzé tettem, aminek csak volt valami értéke a lakásomon és amit csak meglehetett mozditani, már minden a zálogházba vándorolt; nincs más hátra, most már Sámuel apóhoz kell mennem.

— Miféle Sámuel apóhoz? — kérdeztem tőle; — róla még sohasem szóltál nekem!

— Az egy különös fajta uzsorás. Van kedved elkísérni hozzá? Ha én mutatlak be neki, bizonyosan rögtön fel fogja ajánlani szolgálatait s ki tudja, nem lesz-e majd egyszer neked is szükséged rá?

Ez az okoskodás meggyőzött, elmentem Charlesal.

Sámuel apó a balparton lakott, az egyik városnegyedben, egy vér, elfelejtethetlen külsejű házban; a földszinti ablakok széles falkereit között a függőnyt hatalmas porréteg helyettesítette s mindenünnen az elhanyagoltság sirt le. A felső emeleten még ott állottak a törött szobordarabok az ablakközökön, de a kovácsoltvas erkélyeket a kiterített ruhadarabok csufították el. A homlokzat azért az idő és a szegénység pusztításai után is megőrzött valami nemességet és titokzatosságot.

Szette zöldre festett kapuja tárva nyitva volt és egy belső udvarra vezetett, a melyen a falak között évszázados szilfa zöldült a falak között. A végegyengülés felé közeledő fa legelső ága egy egykoru tető felé nyúlt ki, amely anyai esőben és szélben volt társa. Az udvaron gyerekek játszottak és kifeszített köteleken néhány darab ruha száradt. — Valami különös illat szállt ki mindebből, dohos és nedves illat.

— Ki hiáné, — mondta Charles — hogy a forradalom előtt ez egy királyi pénzügyi el-

lenőr nyári lakása volt? Ugy-e, te is kétkednél benne, barátom?

Igen, kétkedtem benne, legalább a széles lépcső aljáig, amelynek rozsdamarta kovácsolt vasparkálya futott végig a szélén és amelyen kényelmesen fölmehegettem egymás mellett három ember.

Charles megállott az első emeleten és meg-rántott egy csengőt, amelyet már csak a külső városrészekben látni, ahol, hála Istennek még nincsenek kicserélve a zajos és követelőző vil-lamos csengővel.

Maga Sámuel apó nyitott ajtót és ő vezetett be egy szobába, amely hajdani fénynek romjait is alig őrizte meg. — Sámuel apó ezüst hajával, redingetjében, óraláncával, amely a mellén csüngött, kővér és patriarchális arcával és szemével, amely mintha mindig áldást hintett volna, feltűnően emlékeztetett Bérangerra.

Mindenesetre meg kell mondanom, hogy azután meg valami falusi boltoshoz hasonlított, amint elnéztem a szoba falánál felhalmozott cédulás kis fiókokat. — Körülöttünk ugyanis nem lehetett egyebet látni, mint a padlótól a padlásig számozott fiók oszlopokat,

Nagy alkalmi kiállítás! Megérkeztek az összes ujévi szebbnél-szebb gyermekjátékok, ajándék- és disztárgyak, melyek már kivannak állítva a vevő közönség megtekintésére. A mai naptól kezdve az alkalmi vásár megkezdődött. Az idén különös olcsó árakat élvez a vevőközönség.

Friss és Társánál

Korona és fillér-bazár, Nagyvárad.

Rákóczi-ut.

Telefon 130.

Telefon 130.

Ebben az országban a deficit nagyobb baj, mint másutt. A művelt nyugot épen úgy beleesett a költségvetési deficitekbe, a mint ezekben állandóan laborál a mi balkánszomszédságunk. De míg a nemzeti munka Németországban, Angliában az államadósságokban is a nemzeti jóllét forrásait tudja feltárni, addig nálunk az államadósságok újabb bilincsek, amelyek függésünket a külföldtől s első sorban Ausztriától újabb láncszemekkel teszik érezhetőbbé. És ne tessék hinni, hogy az így felgyülemelő bajokra az önálló berendezkedés gyorsan gyógyító irt ad, mert ezt a betegséget nem következményeiben, hanem alapjában kell gyógyítani.

A gyógyszer megvan: Magyarország mezőgazdaságának teljes kifejllesztése, ennek a nagy és a virágzás minden feltételével bíró nemzeti iparnak a nagy eszközökkel való fellendítése ma az egyetlen út arra, hogy az ország a mutakozó deficitet anyagi hanyatlás nélkül elviselje.

A kormány a trónörökösnél. Hír szerint Ferenc Ferdinánd személyesen akarja megismerni az új kormány tagjait. A kormány tagjai külön-külön személyesen fognak audiencián megjelenni a trónörökösnél.

Székely Ferenc utódja. Székely Ferenc koronaügyész igazságügyminiszteré kinevezése előtt elnöke volt az ügyvédvizsgáló bizottságnak. Még tegnap híre járt, hogy Székely Ferenc megtartja ezt az elnökséget. A hivatalos lapban azonban maga Székely Ferenc igazságügyminiszter rácsófol erre a hírre a következő jelentéssel:

A m. kir. igazságügyminiszter az 1910. év tartására Gottl Ágoston kir. curiai tanácselnököt, a budapesti ügyvédvizsgáló bizottság eddigi elnökhelyettesét és tagját, eme tiszte alól való felmentése mellett, ugyane bizottság elnö-

ügyesen kétfelé osztva egy deszkával, amelynek megint kis, keréken gördülő létra volt neki támasztva.

S csakugyan, szemem óvakéntelenül kereste az asztalon a kilogrammot és a métert és szinte meglepett, hogy nem találtam ott.

— Őn fölkelte a barátom kíváncsiságát — mondta Charles leülve. — Kérem vezesse be hát azokba a titkokba, amelyeket ő ön körül sejt, — az ön csodálatos, szelimes lendületével.

II.

A jámbor ember szinte zavartan mosolygott el és két kezét szeméhez emelte.

De Charles újra kezdte:

— Igazán csodálatos . . . Őn nem engedi, hogy azok az emberek, akiknek még van szívük, éhen haljanak megbeesülhetetlen kincseik mellett és ön bevezette a kölcsönt a reliquiákra, az emlékekre . . . Hát ez egyszerűen genialis gondolat.

— Istenem, — szólalt meg Simuel apó — mindenekelőtt azoknak a hálátlan és kockázatos munkáját akarom rehabilitálni, akik kincsekre kölcsönöznek. De ön, monsieur Charles, az én titkos szándékaimba is belát, mikor arról beszél, hogy az én zálogházam sajnálatos hiányt pótol.

Felém fordult és udvariasan folytatta:

— Sokan vannak az én klienseim, uram, a mi szép országunk dicsőségére, amelyet olyan sokan bántanak. A legelembb kimélet tiltja, hogy csak egy nevet is említsek. De méltóztassék meggyőződére lenni róla, hogy nem egy fiun segítettem már, aki hálás volt a szülei

kévé, továbbá Fittler Imre kir. curiai bírót, bizottsági tagot e bizottság elnökhelyettesévé és Avadik Simon kir. curiai bírót e bizottság tagjává nevezte ki.

Feloszlatják a Házat. Héderváry egy ujságíró előtt kijelentette, hogy a helyzet olyan, hogy fel kell oszlatnia a Házat. Az új választások júniusban lesznek.

Minisztertanács. Tegnap délben fél 1 órakor a miniszterek Héderváry elnökelete alatt minisztertanácsot tartottak. A tanácsban a függő kérdéseket intézték el.

A miniszterek most nem vállalnak mandátumot. Híre járt ma, hogy az iglói kerület régi szabadelvűpártjának maradványa életre kelt és Hieronymi Károly kereskedelmi minisztert kívánta jelölni gróf Battányi Pál függetlenségi jelölttel szemben. Hieronymi, akit ma délben a képviselőház folyosóján megkérdezték itt lebzselő hívei, kijelentette, hogy most a kormány tagjai nem vállalnak mandátumot. Valószínűleg azért, mert úgy sem kapnának.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, január 27.

Gál Sándor elnök 10 órakor nyitja meg az ülést.

Hitelesítik a jegyzőkönyvet, amely után az elnök bemutatja a főrendiház által átküldött óvást, a királyi kérésnek a képviselőházban való visszatartása miatt.

Szentkirályi Zoltán jegyző felolvassa Tisza István grófnak a főrendiházba benyújtott és elfogadott határozati javaslatát.

Elnök javasolja, hogy az átiratot könyomassák, felolvassák és napirendre tűzzék.

iránt, nem egy lányon, aki szerette szüleit, nem egy hálás örökösnőn és sok sok katonán, aki rajongással gondolt vissza dicsősége napjaira. Látja, uram, én adtam kölcsönt az apanya keresztyére, Rómában megáldott érmekre, az apakardjára, sőt arra a facipőre, amelyben először lépett át Párizs kapuján, hogy szerencsét próbáljon; szóval én kölcsönözök mindennek, aminek nem tárgyi értéke van. Ha m. Frédéric Febore elhozza nekem azt a botot, amelyet a walesi hercegtől kapott ajándékba, megadom rá, amit m. Febore kíván, — ebben nincs oka kételkedni. Őa bizonyára arra gondol most, vajjon mi minden van azokban a gondosan beosztott rekeszekben. Médaille-okba zárt hajfűrtök, virágyűjteményé váló albumok, elárgult levelcsomók, gyűrött keztyűs, valaha könyvekkel tocsolt szennyes zsebkendő, narancsvirág-koszorú, aláírt fényképek, a hősök rendjelei, ruhájuk, csákójuk, — falábak és mindenféle serleg. Az utóbbi években az első császárság emlékei mozdultak meg; külön osztályt kellett nyitnom számukra. Vannak itt, uram, olyan darabok a zavarok idejéből, amelyekre muzeumaik még büszkének lesznek. Ez előtt az asztal előtt Franciaország legnagyobb nevei vonultak már el. S azért, megvallom, nem szeretem nagyon az arisztokratákat. Az ő ragaszkodásuk inkább hiúság, mint tiszta szeretet. S bizony ezt már nem egyszer a magam kárán kellett megtanulnom. Mert hibetetlen kockázataik vagyok köztük. Más garanciám nekem nincs, mint a becsületesség és az egyszerűség. Az értesüléseimet nekem magamnak kell beszereznem és a hiszékenységem engem károsít meg. S azonkívül az adós még meg is halhat. S ez a kö-

Polónyi Géza: Sejtelmük sincs a közjogról.

Hentaller Lajos: Fűtülünk az óvásra.

A Ház elfogadja e javaslatot.

Ezután folytatják a kormány bemutatkozása feletti vitát.

Bauer Antal (horvát) papirról olvassa fel magyar szövegű beszédét, amelyben kijelenti, hogy a horvátok abban a reményben, hogy az új kormány megvalósítja a vasutas szolgálati pragmatikát, várakozó álláspontra helyezkedik.

Polit Mihály (nemzetiségi) Szereti a hazáját, bár ők nemzetiségiék itt Magyarországon politikai jobbágyak . . . (Nagy zaj.)

Elnök: Kéri Polítot, ismétlje a kijelentését.

Polit Mihály: Meg ismétli a kijelentését.

Gál Sándor: Mivel a képviselő ur azon kijelentésénél, hogy a nemzetiségek itt politikai jobbágyok, a fenálló alkotmányjoggal helyezkedett szembe, rendreutasítja. (Taps a függetlenségi párton.)

Polit Mihály: (Előtte álló pohárból vizet iszik. Derűtség. Vizet az öregnek — kiálltja Nagy György. Zajos derűtség.) Tovább is ilyen tenorban folytatja a beszédét.

Elnök: Kijelenti, hogy ha Polit tovább is így folytatja és elér a tárgytól megvonja tőle a szót. Másodszor is rendreutasítja Polítot.

Polit Mihály: Elfogadja Mihályi Tivadar határozati javaslatát, szemben Justh Gyula határozati javaslatával.

Elnök: A gyorsírói feljegyzésekből látja, hogy Bauer Antal képviselő beszédében egy helyütt horvát királyságot említ. Mivel külön horvát királyság nem létezik és mivel ő ilyen közjogi tévedést nem akar elkövetni, rendre utasítja Bauer Antalt. (Eljenzés a függetlenségi párton.)

Vátsznyi Vilmos: A nemzeti ellenállás a küzdő függetlenségié javára dönt el. S ekkor a győztesek felvették programjukba az általános választói jogot. A lefolyt három és félévi

telezettség bizony nem száll úgy át, mint a név és a vagyon. Az utánunk következő nemzedékek elégetik, amit mi imádtunk. Ab, ez a mesterség nem valami rózsás. És igazi filozófiára van szükség. Nem baj, a jó kliens megvigasztalja az embert a rosszak miatt. S arra nézve, hogy mint becsülöm meg a tárgyakat el kell mondanom, hogy nem annyira a tárgy értékét nézem, mint a ragaszkodást hozzá. De én csak fecsegek és fecsegek, a helyett, hogy kérdezném, mit parancsol monsieur Charles. Fogadjunk, tudom, mit kíván. Ugy-e, azt a marsallbotot, amelyet nagyatyja Napoleontól kapott? Már volt nálam s a feltételekről nem kell akadoznunk: ön ismeri őket, nem változtak meg. Jöjjön fel holnap és a pénz rendelkezésére áll.

III.

Sámuel apó kiyújtotta a kezét és tiszteletteljes óvatossággal vette át a tárgyat, amelyet Charles nyújtott oda neki; rögtön beirta a könyvbe és nekem azt mondta:

— Nem lehetek szolgálatára, uram? Megköszöntem.

— Helyes, nem baj. Majd máskor. Most már tudja ön a házamhoz az utat.

S hófehér hajának koronája alól ránk mosolygva, apró fejbőlintásokkal kísért ki bennünket.

Beesteledett. Keresztülmentünk az udvaron, ahol az elszáradó fa a vén tető tűnődött el a multak megiditő kultuszán.

Lucien Descaves.

idő teljesen elég lett volna arra, hogy az általános választói jogot a koalíció megvalósítsa. És ezzel szemben a kormány egy volt tagja leplezte a kormányt s ezzel önmagát is, hogy már Bécsből való visszatérésük után elhatározták, hogy a pluralitást fogják megvalósítani.

Polónyi Géza: Hazugság, soha sem mondtam. (Zaj.)

Pető Sándor: Akkor miért nem mondtam, miért nem lépett ki a kabinetből? (Nagy zaj.)

Vázsonyi Vilmos: Izlése nem engedi meg, hogy Polónyinak a közbekiáltására válaszoljon.

Polónyi Géza: *Pofonnal is válaszolok, ha kell!* (Zaj)

Vázsonyi Vilmos: Andrassy tegnapi beszédével polemizál. Andrassy a választói reform megoldása elé helyezi a katonai kérdéseket. Pedig a választói jog megvalósítása nem akadályozza meg a katonai kérdések megoldását. (Helyeslés a függetlenségi párton.) A nyáron Kossuth Ferenc felvetette egy választói kabinet alakításának kérdését. Nem tudja, hogy ez milyen okból hiúsult meg. Pedig ha az létrejött volna, most nem kellene aggódnunk azon, hogy mi lesz ezután.

Ballagi Aladár: Beszéljen a fővárosi választójogról.

Vázsonyi Vilmos: Lehet, hogy a képviselő ur érti, hogy mit akar ezzel mondani, de az ő számára nem mondta meg érthetően. Illetve értelmetlenül mondta, amit mondott.

Pető Sándor: Azért tanár. (Élénk derűtség.)

Vázsonyi Vilmos: A programok ma már semmit sem érnek. Azokban nagyon gazdagok vagyunk, ellenben cselekedetekben annál szegényebbek. Nem hirdetni, hanem megvalósítani kell a választói jogot.

Pozsgay Miklós: Megvalósítanánk, de nem engedi a kormány.

Vázsonyi Vilmos: Ezután áttér a választói reform szakszerű fejtegetésére. Hibáztatja, hogy a jelzők elhagyásával folyton csak általános választói jogot emlegetnek, holott a jelzők döntik el, hogy általános, széleskörű kiterjedésről — vagy pedig csak csekély módosításról van-e szó.

A plurális választói jog eljöttét helyesli, annál inkább, mert a cenzusos választás határozottan a polgárság érdekeinek a hátrányára van.

Áttér az ex-lex veszedelmének fejtegetésére. Az ex-lex, ha csak egy kis kirándulás, nem veszedelmes, de ha hosszabb tartalmu, alkotmányos életünk sorvasztására vezet. (Zajos ellentmondások.) Ő ezeket a fejtegetéseket elmondta a vezérő bizottság legutolsó ülésén is és ott nem fogadták oly nagy ellentmondással, mert belátták, hogy minden áron békét kell kötni, hogy az az áldatlan ex-lex állapot megszűnjék.

Az adótörvényről szól ezután, mely 1911-ben életbelép.

Ballagi Aladár: Nem bizonyos.

Vázsonyi Vilmos: Nem bizonyos. Hiszen törvény állapítja meg. Különböző lehet, hogy a tanár ur megakadályozhatja. (Zajos derűtség.)

Ballagi Aladár: Jobb lett volna, ha a tanároktól tanult volna valamit.

Vázsonyi Vilmos: Nem sértő szándékkal mondtam, hogy tanár ur. (Nevetés.)

Szónok szünetet kér.

Elnök fellügszti az ülést.

Szünet után

Vázsonyi beszél, végül Kossuth határozati javaslatát fogadja el.

Vázsonyi után *Giesswein* Sándor szólott föl:

A keresztény-szocialista párt sulypontjává az etikai alapon álló szociális reformokat kívánja tenni, amelyekben egyszersmind a nemzeti megerősödés biztosítását látjuk, ebből a szempontból vesszük a kormány programját is bírálat tárgyává. Minden szociális reformnak az alapja a választói reform. Mireabó a parlamentet a közvélemény mappájának tekinti. Hogy a parlament hűen visszatükrözze a nemzet óhaját, olyan választási mód szükséges, amely mindenképp a vélemény teljes szabad kifejezést biztosítsa. Ezért a választói reformnál első sorban az jön figyelembe, amit a kormány programja elhallgat: a titkosság. E nélkül valóban demokratikus választói jog nincs, ellenkezéleg a bizonyos függésben levő nagy tömegek bevonása titkos szavazás nélkül egyeseknek a szavazatok százait vagy ezreit adja meg és így a pluralitásnak legszörnyűbb módját teremti meg. A kormány programja különben túl bönek mondható, ha azt a rövid időt tekintjük a mi rendelkezésére áll és nagyon szűknek, ha azt a reánk váró törekvéseket, reformköveteléseket tekintjük. Sem az ipartörvény annyira szükséges reformját nem említi, sem a kisemberek segítségének határozottabb módjait s bár szívesen regisztráljuk a gyülekezési jog kodifikációjának a munkásbiztosítási ügy fejlesztésének az ígérését, még egy dolgot nélkülözünk, melyre nézve az országgyűlés a koronával és a nemzettel szemben kötelezettséget vállalt, ez a katolikusok autonómiaja. Minthogy a kormányprogramja ilyenformán határozatlan és hézagos, a mi bizalmunk is csak ilyen lehet.

Manajlovics a szerb radikális párt nevében a bizalmatlansági indítványt fogadja el.

Nagy György a kormány tagjait többször a császár cselédeknek nevezi, mire az elnök megvonja tőle a szót.

Két órakor az elnök az ülés folytatását másnapra halasztotta.

UJDONSÁGOK.

Kérjük igen tisztelt vidéki olvasóinkat, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében e miatt akadály történjen.

* **Kinevezés.** A nagyváradi kir. ítélőtábla elnöke a vezetése alatt álló tábla kerületébe *Imrek Géza* budapesti lakos, végzett joghallgatót díjas joggyakorlókra nevezte ki.

* **Lányi püspök balesete.** Mint az A—ny közli, dr. *Lányi József* tinini felszentelt püspököt, aki tegnapi utazott Nagyváradról Budapestre, a fővárosban könnyebb természetű baleset érte, kificamodott a jobb karja. A fővárosban vették gyógykezelés alá a püspököt. Reméljük, hogy a balesetnek nem lesz komolyabb következménye s a kiváló főpap csakhamar visszanyeri teljes egészségét, mi azonban úgy tudjuk, hogy a püspök jobb karjában fellépett rheumás bántalmak gyógyi-

tása végett utazott Budapestre s innen is keletkezhetett a baleset hirt.

* Fellebbezés a Kert-város ellen.

Dr. *Kazay Kálmán* törvényhatósági bizottsági tag fellebbezte Nagyvárad város törvényhatóságának azon határozatát, amellyel megengedte, hogy *Rimanóczy Kálmán* az Epreskert mellett levő szántóföldjét Kert-város céljaira parcellázhassa. Dr. *Kazay Kálmán* hivatkozik fellebbezésében arra, hogy *Niglesznek* és *Farkas Józsefnek* a gyönyörű fekvésű szőlőhegyen nem engedték meg a parcellázást. A polgármester akkor kijelentette, hogy amíg ő lesz polgármester, nem engedi a hegyet beépíteni s a város kifelé terjedését megakadályozza. Van a városban elég beépítetlen terület. A főmérnök is egy évvel ezelőtt hivszu újságcikkben írt, hogy a telep spekuláció káros a városra. Ezek az érvek ma is fenállanak s mégis a polgármester és főmérnök erősködnek most a magán szekularizáció mellett, mikor *Rimanóczyról* van szó. A tervbe vett Kert-városrész a város fejlődését visszaveti. *Rimanóczy Kálmán* 50000 koronáért kínálta a most parcellázandó telket kórháznak, de erre a célra nem felelt meg az országot pora miatt, más oldalt a vasútállomás füstje és a nagy zaja miatt. Es most a város 150000 koronát akar itt kövezésre, csatornázásra költeni, míg a város kétharmadrészen sem kövezés, sem csatornázás nincs. Most a város ezen része a *Rimanóczy Kálmán* telekspekulációja miatt hátramarad hosszú időre. Ezen okból, de ethika, okokból is, kéri a közgyűlés határozatának megsemmisítését.

* **Jóváhagyott szabályrendelet.** A belügyminiszter Nagyvárad városának a vám- és helypénzek házikézeléséről alkotott szabályrendeletét jóváhagyta.

* **Megfellebbezett közgyűlési határozat.** Nagyvárad város törvényhatósága legutóbbi közgyűlésén dr. *Stokker József* törvényhatósági bizottsági tag indítványára kimondták, hogy a városnál iktatói, kiadói és irattárnoki teendőket végző irodatisztek és írkok a XI. fizetési osztályból a X. fizetési osztályba helyeztessenek át, a miniszteri kimutatásnak megfelelő fizetés és lakbérrel. A városi adóhivatalnál azonban *Schwartz Izák* havidíjas végzi az iktatói teendőket, éppen olyan beosztással és teherrel, mint a többi iktatók, őt azonban ezen határozat végrehajtásánál figyelmen kívül hagyták. Tegnapi fellebbezést adott be a közgyűlés határozata ellen s kéri, hogy őt is helyezzék a X. rangfokozatba, a többi iktatókkal egyforma fizetés mellett.

* **A bécsi zsír.** Osztrák atyánk fia elképzelhetetlenül naiv vagy elmaradt embereknek tartanak bennünket magyarokat. A legújabb dolog amivel fálnak akarnak állítani minket az ugynevezett *Grana étel zsír* Valami bécsi gyáros fedezte fel ezt a folyadékot és Magyarországon nagy piacot akar neki teremteni. Magyarország ugyan sok osztrák főtét megeveit már, ezuttal azonban nem fog az új osztrák zsírhoz hozzá nyulni. Az új találmányt ugyanis vegyileg vizsgálattotta meg a belügyminiszter és megállapították, hogy az osztrák zsír még annyira sem zsír, mint a kókusz zsír. Nevezetesen a vegyvizsgálat bebizonyította, hogy a *Grana ételzsír kókuszolaj repce olaj.* Ezt fedezte fel tehát az osztrák sógor és ráfogta, hogy az zsír. A belügyminiszter azonban most közzétette utasított minden törvény-

hatóságot, hogy az esetben ha valahol a repce olajat, osztrákiul: Grana étel-zsirt használni akarják, akár vendéglőkben, akár pedig cukrászdákban, úgy kötelesek feltüntetni, hogy az étel vagy sütemény repceolajból készült. Ez a jó ajánló levél aligha fog étvágyat gerjeszteni a fogyasztó közönségnél, mert nálunk a repce olajat a lovaknak és a szarvasmarháknak szokták feldolgozni, talán osztrák sógoroknál több szerencsével lehetne ezt használni, de mi magyar emberek a disznósírnál maradunk.

* **Adomány a nőgyógyászati részére** Nehai Kolliner Dávid 200 koronát hagyományozott a Bihar megyei és Nagyvárad Nőgyógyászati Társaságának. A hagyományozást az egyesület elnöksége ezúton mond hálás köszönetet az örökösöknek.

* **Titokzatos gyémánt függők.** Tegnapelőtt egyik helybeli ékszerészhez beállított egy 18 évesnek látszó jobb öltözötű nő és egy pár gyémánt fülbevalót kínált eladásra, de mivel az ékszerész a függőt megvenni nem akarta az üzletből eltávozott. Tegnap ismét bevitte a fülbevalót az ismeretlen nő és kérte, hogy vegye meg, mert hajlandó azt akár milyen olcsón is eladni. Az ékszerésznek feltűnt, hogy az asszony mindenáron el akarja adni a függőket és azt mondta az asszonynak, hogy megveszi, de csak azon feltétel mellett, hogy ha a függők szerzésére vonatkozólag kellő bizonyítékot fog szolgáltatni. Az asszony erre azt felelte, hogy jól van, mindjárt behívja a férjét, aki igazolni fogja, hogy a függők az ő tulajdonát képezik s a függőt az ékszerésznél hagyva kisetett az üzletből. Az ékszerész mikor látta, hogy az asszonyt és férjét hiába várja, a függőket átszolgáltatta a rendőrségnek. A rendőrség a gardáttalan függők tulajdonosát ezúton hívja fel, hogy kellő igazolás mellett azok átvétele céljából a bünyügyi osztályánál jelentkezzenek.

* **Villamos felügyelő-bizottság ülése.** A villamos felügyelő bizottság tegnap délután ülést tartott a városházán. Az ülés zárt volt és azon a belső ügyeket intézték el.

* **Megfagyott kocsis.** Dacára annak hogy tulajdonképpen alig van fagy az ideai télen, mégis érmihályfalvai tudósítók egy ember megfagyásáról ad hírt. Tegnap éjjel ugyanis Lőrincz János ottományi kocsis, aki dr Szöllösy Bélánál szolgál, Gálospetriből igyekezett hazafelé egyik barátjával kocsin. Gálospetriben a két ember nagyon sokszor és nagyon mélyen tekintettek a boros pohár fenekére s így már a kocsi is alig tudtak felmászni. Utközben a két ember elaludt s alvás közben Lőrincz leesett a kocsiról. Lőrincz leesését a társa nem vette észre, az pedig oly mélyen aludt, hogy a zökkenés dacára sem ébredt fel, hanem tovább folytatta az alvást a földön. A lovak hazavitték a kocsi és akkor vették észre, hogy a kocsis hiányzik. A kocsis keresésére azonnal elindultak és meg is találták őt az uton megfagyva.

* **Elhunyt csendőrparancsnok.** A gyantai csendőrparancsnok, buzgó, érdemes parancsnok, Ujváry Sándor f. hó 24-én meghalt 43 éves korában. Temetése tegnapelőtt történt az egész község és környéke imponáló részvétel mellett. A szokásos katonai pompát 40 csendőr szolgáltatta a szalontai szakasparancsnok vezetésével.

* **Szöngézmérgezés.** Aczél István és Fesztinger Emil sütőtanoncok munkájuk befejezése után tegnap reggel fél 6 órakor munkaadójuk Fried Mór sütőiparos műhelye melletti lakásukba lefeküdtek. Lefekvés előtt Aczél István a szobában levő kályhát telerakta a ke-

mencéből kiszedett faparázsszal s hogy a meleg kályha csövében hamar ki ne menjen, a csövet egy csomó papirossal bedugta. Egy kis idő múlva arra ébredtek fel, hogy a kályhából kitóduló szöngéztől alig tudnak lélegzeni s hogy nagyon rosszul érzik magukat. A megrémült emberek a szoba ajtaját hirtelen kinyitották s így megszabadultak a nagyobb veszedelemtől. Azonban olyan rosszul lettek, hogy a mentőknek a Bihar megyei kórházba kellett beszállíttatni őket. Orvosi vélemény szerint a két péktanonc 8 napon belül fel fog épülni.

* **Elfogott hűtlen feleség.** Jó Jánosné Csicsova Julianna gádoros lakos Márton János társaságában féjétől elszökött magával vevve annak 150 koronáját. A gádoros csendőr neszét vette, hogy a szökevények Nagyváradra jöttek s táviratilag megkereste a rendőrséget, hogy azokat csipje el. A rendőrség Jó Jánosné és Márton Jánost kézre is kerítette mivel Jó Jánosné beismerte, hogy férjétől 100 koronát elhozott őket őrizet alá vette s erről a gádoros csendőrörsöt értesítette.

* **Képkiallítás a vármegyeházán.** A «Paletha» festőművészek egyesülete képzőművészeti kiállítást rendez a vármegyeháza nagytermében, ahol is a következő jónévű mesterek művei lesznek a közönség rendelkezésére bocsátva: Balla Ferenc, Joachim Ferenc, Juhász Árpád, K. Kirsch Adár, Major Henrik, Nagy Sándor, Novák Sándor, Pataky László, Pataky Piri, Sári és Kató, Papp Gábor, Szőri József, Tibor Ernő, Undi Carla és V. Chevallier A. festőművészek, továbbá Pásztor János szobrász művész gyűjteményes munkái. A képkiallítás megnyitása január 30-án délelőtt 11 órakor lesz.

* **A mészárosok figyelmébe.** Egyes mészáros iparosok dacára a többszöri figyelmeztetésnek és felhívásnak üzleteikben, ahol növénydarabok marha húst is mérnek még mindig nem alkalmazzák az előirt Növénydarabmarhahús feliratu táblát. Miután az ilyen mulasztás az 54300-1909. földművelésügyi min. rend. 98. § a és 119. §-ai alapján nem csak súlyos pénzbüntetéssel, hanem ismételt esetekben elzárással is büntetett, a rendőrség ez uton hívja fel a mészáros iparosokat, hogy üzleteiket a melyekben Növénydarabmarhahúst is árúsítanak a fentebb jelzett táblával lássák el.

* **Ellopott télikabát.** Barbonc Imre bérkocsitulajdonos panaszt tett a rendőrségen, hogy nyitott folyosójára takarítás végett kikacsított télikabátját ismeretlen tettes ellopta. A kabát fekete posztóból készült, keskeny fekete bársoygalállal volt díszítve.

* **Szolnoki tolvajok Nagyváradon.** A szolnoki csendőr távirati értesítése szerint Zay Zoltán asztalossegéd Buzás László hangszerkészítőnél, — ahol alkalmazásba volt — különböző szerszámokat lopott el. A rendőrség a megkeresés folytán letartóztatta Zay Zoltánt, aki a Szolnokon elkövetett lopást tagadja, azt azonban beismeri, hogy Mann Sándor budapesti lakostól a múlt év október havában egy arany láncot és egy arany gyűrűt ellopott. Zay Zoltánt, aki ellen már előzőleg lopás büntetése miatt bünyvádi eljárás volt folyamatba téve a rendőrség átkísértette a helybeli kir. ügyészség fogházába.

* **Hangverseny a Pannoniában.** A Pannonia kávéház új bérletje Haraszthy Károly ismét tanujelét adja annak, hogy a közönség szórakozását szíven viseli. Ma és a következő napokon ugyanis a kávéházban Földváry Márkus, a híres budapesti primás fog hangversenyezni teljes zenekarával. A hangverseny bizonyára méltó fogadtatásra is talál.

* **Hódítani fog,** ha báli szükségletét cipő és fehérnemű cikkeiben REICHARD ÁRUHÁZA cégnél szerzi be, hol legdivatósabb kalapok és divatcikkeek kaphatók.

* A) Ösmered Stern-t? B) Hogyne a Bémer-téren a villamos megállónál van a villamosfelszerelési üzlete.

x **A Lloyd kávéház** modernül berendezett helyiségében január hó 24., 25., 26 és 27-én a következő érdekes mozgófénykép ujdonságok lesznek bemutatva: 1. Kaméliás hölgy. 2. Színész nő szobaleánya. 3. Angol matrózok gyakorlata. 4. Velencei idyl. 5. Mezőgazdaság Erdélyben. 6. Csintalan gyermekek. 7. Bajazzók. *Belépti díj nincs.* — Kezdeté este 9 órakor. Kitűnő italokról és jó zenéről gondoskodva van. — A n. é. közönség szíves pártfogását kéri mély tisztelettel *Hartstein Árpád* kávéháztulajdonos.

TANÜGY.

Az iskolaszék ülése

Nagyvárad város községi iskolaszéke tegnap délután ülést tartott dr Thury László elnöke alatt.

A szokásos jelentések tudomásulvétele után a gazdasági ismétlőiskola ügye került tárgyalásra. Az elnökség akként óhajtja az iskolát létesíteni, hogy ne csak a leányok, hanem a fiúk részére is állítsák fel és pedig Várad-Velencén. A tantereket a kormány fizetne, a tanszerekkel együtt. A város adjon 4—6 hold földet akként, hogy az később fejleszthető legyen. Az iskola felölelné a bolgár konyhakertészetet, gyümölcsstermelést és baromfitenyésztést. Az elnökség előterjesztését hozzászólás nélkül elfogadták.

Tudomásul vették a miniszter leiratát, a mely szerint a H. Fekete Péter ellen elrendelt fegyelmi vizsgálatra nem lát okot fenforogni s azt beszünteti.

Várad István tanító részére, betegsége miatt, 3 havi szabadságidőt engedélyeztek.

Özv. Rechtené, Bauer Zsófia igazgatónőt, mivel úgy is nyugalomba vonul, a tanév végéig szabadságolták.

Az elnökség a Molnár Béla polgári iskolai tanító ellen felmerült panasz tárgyában a vizsgálatot megtartotta. Felolvasták Molnár Béla tanító vallomását, amely szerint Somogyi Imre tanuló rendetlenkedett, ezért arcul ütötte s kiküldte a tanteremből. A gyermek apja azt adta elő, hogy a gyermeknek nincs semmi baja, nagyon rakoncátlan s ő kérte a tanítót, hogy szigorúan bánjék vele. Hogy az után elszédült, ez régi betegségéből eredt. Az apa különben kéri, hogy az ügyet vegyék befejezettnek.

Dr Thury László, hivatkozik az iskolaszék határozatára, melylyel figyelmeztette a tanítókart, hogy a tanulók bántalmazásától tartózkodjanak. Indítványozza, hogy az ügyet tegyék át a fegyelmi hatósághoz.

Dr Olasz Béla nem fogadja el az indítványt. Súlyos fenytés nem történt, az apa is kérte, hogy a fiuval szemben szigorúan járjon el.

Dr Edelmán Menyhért nem fogadja el az elnök indítványát. Súlyosabb az eset, mert beteg gyermekkel szemben történt a fenytés. Ujból hangsúlyozni kell az iskolaszéknek, hogy a gyermekeket bántalmazni nem szabad.

Gábel Jakab a sajtót kéri, hogy az ilyen eseteket ne fujják fel, mert ezzel nagy rombolást tesznek.

Dr Kecskeméthy Lipót és Kovács János rámutatnak, hogy néha a tanuló olyan helyzetbe hozza a tanítót, hogy nem tud mit csinálni s ha heve néha elragadja, ezért nem lehet fegyelmet indítani.

A kérdés felett napirendre tértek s ezzel az ülés véget ért.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Péntek: A botrány.

Szombat: A tanítónő.

Vasárnap d. u.: Cigánybáró. Este itt először: A kuruzsló.

A Cigánybáró. Vasárnap délután olyan darabhoz jut a publikum, a melyet nem mindig kaphat. A Cigánybárót Strausz halhatatlan remekét játsszák el. A csodaszép darab előadására jegyeket már ma lehet váltani.

A kuruzsló. Vasárnap este minden ízben érdekfeszítő és izgalmas estével ajándékozta meg a színház a publikumot. Bemutatja Földes Imrének »A kuruzsló c. legújabb darabját. Földes Imrét ismeri a nagyváradi közönség. A császár katonái és a Hivatalnok urak szerzője ezuttal is olyan munkát produkált, a mely a színpad teljes ismeretével és a színműírás rutinjával bilincseli le a nézőtér közönségét.

A Botrány. Henri Bataille neve ma már a legjobb hangzású a nagyváradi publikum előtt. A Botrány teljes megértésre talált a publikumnál s így nem csoda, ha eddig minden előadás a legnagyobb érdeklődés kíséretében perdült le. A darabot finomsága, éles megfigyelései, kitűnő milieu rajza elsőrangú alkotássá avatják. A Botrány ma este újból színpadra kerül.

TÁVIRATOK.

Páris katasztrófája.

Páris, jan. 27. Az áradás még mindig növekszik. A Metropolitan harmadik vonalán a forgalom szünetel. A város központjában is több szajnamenti utcát elönteni kezd az ár. A víz újból 60 centiméterrel emelkedett. A helyzet állandóan igen komoly. A víz már behatolt a városháza nyomdájába. Attól tartanak, hogy elárasztja a városháza földszintjét is és lehetetlenné teszi így az épület világitását és fűtését. A kormány az áradás által sújtottaknak a fölözlatott kongregációs iskolákat, továbbá egyes lakatnyákat bocsátotta rendelkezésére. Az árvíz Páris környékén és több vidéki városban, főleg Rouenben, szintén állandóan növekedik. Párisból táviratozzák még: Az a hír, melyet a vízáradás a közszolgálat zavarai által okozott, máris a milliók százaira rug. Emellett a meteorológiai intézet ma éjjel kiadott jelentése azt mondja, hogy még csak megközelítőleg sem lehet megállapítani, hogy az esőzés mikor fog véget érni. A hatalmas »Terminus«-szállodát a bedőlés veszedelme fenyegeti. A Trientó-templom roskadozik. A rue Royale t szerdán el kellett zárni, mert a kövezeten több helyen süppedések támadtak és ott is egyes épületek összeomlásától kell tartani. A rue Saint-Honoréban a kocsi-ut tiz négy-szögméternyi területen beszakadt. A csatornák repedésig megteltek, mert tartalmukat nem képesek a Szajnába kiüríteni.

Itt is ott is repedések mutatkoznak. A földalatti villamos vasut ma a forgalmat már csak összes vonalainak legfeljebb egy negyedrészen volt képes fenntartani. A Szajna balpartján az előtörő talajvíz több utcát elárasztott. Több középület nagy veszedelemben forog. A Palais de Justice víz alatt áll. A képviselőkamarának nincs többé villamos világitása. A külügyminiszterium palotájának a falai már ingadoznak. Az invalidusok pályaudvarán a víz már elérte a várótermeket és a pályaudvarból széles partokban ömlik az utcára.

A bucharai zavargások.

Ujbuchara, január 27. Délután ideérkezett Mirali trónörökös Csapatoktól körülvéve végiglovagolt a városban és közben az őt körülvéző bennszülöttek folytonosan panaszkodtak Kusbeki első miniszter ellen, akit minden baj okozójának mondanak. Miután a herceg átvette a helyettes orosz diplomáciai ügyvivő és orosz csapatok parancsnokának jelentését, tudatta a néptömeggel, hogy a Kusbeki elbocsátását az emir már elhatározta. A trónörökös kivánságára a kormányépületet körülvéző több ezer főnyi tömeg széteszlott. A gyilkosságok megszüntek.

MULATSÁG.

A Legényegylet hangversenye. A nagyváradi katolikus legényegylet 1910 január hó 30-án a Kereskedelmi Csarnok összes termeiben, az egylet munkásgimnáziuma javára táncal egybekötött hangversenyt rendez. A hangverseny kezdete pontosan este 8 és fél órakor. Beléptidő: I. Üdöhely személyenkint 3 kor., II. ülőhely személyenkint 2 kor., háromszemélyű családijegy 5 kor., négyemélyű családijegy 6 kor., karzatjegy 1 kor. 20 fillér. Felülfizetéseket és postai küldeményeket köszönettel fogad és nyilvánosan nyugtáz az egylet igazgatósága.

A hangverseny műsora a következő:

1. (Zenekar) Meyerbeer: »Koronázási induló« a »Próféta« című operából. Karmester Kürti István.

2. (Férfikar) Dóczy: »Magyar egyveleg« 1. Darumadár . . . 2. Megérettá . . . 3. Szőke leány Karmester: Huszár László.

3. (Zenekar) 1. Bártfai Glac Antal: »Gondolatfűzér« 2. Kálmán Imre: »Nagy egyveleg« a Tatárjárásból. Karmester: Kürti István.

4. (Női kar) 1. »Csendes éj . . .« 2. »Táncdal.« Zongorán kíséri: Neworáll István.

5. (Vegyeskar és zenekar) Mertl: »Harciriadó«. Karmester: Kürti István.

Program után két műtánc: 1. Fátyoltánc. 2. Gavotte-boston. A hangverseny után Hamza Gyuszi, a pr mások hangversenyén kitüntetést nyert híres nagyváradi primás és 16 tagu bandája fogja a tánchoz a zenét szolgáltatni. Izléses ételekről és tiszta italokról Hartstein Árpád jóbiru vngdégős gondoskodik.

Igazságszolgáltatás.

Szentszéki dráma.

Tegnap fejezte be az esküdtszék a szentszéki dráma tárgyalását, mely *Vadász Vince és Vadász Pál* szándékos emberölési bűnpörét ölelte fel.

A két testvér régi idő óta haragosa volt

H. Kun Jánosnak, aki küönben sógoruk volt. Korcsmai verekedés alkalmával a Vadász testvéreket Kun barátai segítségével alaposan elverte, min feldühödve azok revolvért rántva elő, agyonlőtték Kun Jánost, ki nyomban meghalt.

Tegnap végezve a tanuvalomásokkal, a vád- és védbeszédre került a sor.

Vattay József ügyész hosszú beszédben fejté ki, hogy a vádlottak nem cselekedhettek önvédelemből, mert hiszen a sértettnél semmiféle támadó fegyver nem volt, kéri a vádlottakat bűnösöknek kimondani.

Pap János védő széles mederben bizonyítja, hogy a vádlottak tettüket erős felindulásban, önvédelemből követték el, melyhez hozzájárult vádlottak és a sértett között régóta fennálló feszült viszony. Védencei felmentését kéri.

Csulyok Béla elnök a szokott módon értékes elnöki resuméja után az esküdtek mintegy óráig tartó tanácskozássra vonultak vissza, melynek eredménye a következő:

Bűnösnek mondják ki a vádlottakat erős felindulásban elkövetett szándékos emberölés büntetésében, miért a kir. törvényszék 3—3 évi fegyházra és 131 korona kártérítésre ítélte.

A tárgyalás este fél 9 órakor ért véget.

KÖZGAZDASÁG.

Országos szövetkezeti kongresszus.

A Magyarországi Szövetkezetek Szövetsége, melyet Károlyi Sándor gróf utolsó kezdeményezésére a nagy szövetkezetek és a szövetkezeti vezérférfiak egy esztendeje alakítottak csak meg, fontos és minden szövetkezetet érdeklő terv kerestülvitelére készül. Arról van szó, hogy ezen év tavaszán lehetőleg az összes szövetkezeteket összegyűjti Budapesten országos szövetkezeti kongresszusra.

A szövetség, amely a Magyar Gazdaszövetséggel szoros kapcsolatban működik, a szövetkezetek erkölcsi központja s így elsősorban hivatott arra, hogy ilyen kongresszust összehívjon. A kongresszustól már csak néhány hónap választ el. Egy időbe esik az Országos Központi Hitelszövetkezet áprilisi közgyűlésével. Így nem látszik korainak, hogy foglalkozunk vele, annál kevésbbé, miután annak tárgyalásai a szövetkezetek hozzászólásaira épülnek s magának a szövetségnek is az a szándéka, hogy a szövetkezetek véleményét a kongresszus egyes tételeire nézve előre kikéri, hogy az előadók aztán azok figyelembevételével szerkeszék meg javaslataikat.

A kongresszust Mailáth József gróf szövetségi elnök nyitja meg. Már magában véve az, hogy az ő, — külföldi szövetkezeti mozgalom előtt is előnyösen ismert — egyénisége áll a nagygyűlés élén, bizonyos részben biztosítékot nyújt, hogy szövetkezeti kongresszusunk sikerre fog vezetni.

A programon szereplő mindegyik kérdés olyan, mely legelső sorban vár megoldásra.

Falusi népünkben még nincs meg a szövetkezeti öntudat. Nincs meg a szövetkezeti szellem sok helyütt még a vezetőkben sem. A szövetkezetet amolyan »mi boltunk«-nak, vagy »mi bankunk«-nak nézi, aszerint, mint fogyasztási vagy hitelszövetkezet, de nem is sejté, hogy az egy örszeme a nagy szövetkezeti mozgalomnak, mely nem más, mint a falusi nép nagy

gazdasági szabadságharca. Célja öntudatra ébreszteni, s maga lábára állítani, szervezkedésre bírni, fölemelni a minden felől ránehzedő bilincsek közül a földmivelő népet, melyet még pár éve is az uzsora tett nyomorultá.

A tavaszi országos kongresszus, mely miután hazánkban a különböző téren működő szövetkezetek közös nagygyűlést még eddig nem tartottak, első országos szövetkezeti kongresszusunk lesz.

Nagy feladatokkal áll szemben s ha azokat egyszerre megoldani nem is fogja az előadók, mint Mailth József gróf, Bernáth István, Mezey Gyula stb. egyénisége biztosítékot nyújt az iránt, hogy a vezetők gondolkodását a megjelölt irányba tereli s utat tör a későbbi helyes szövetkezeti fejlődésnek.

Szerződések a biharmegyei cukorgyár részére. A kiharmegyei gazdasági egyesület múlt év december hó 12 én tartott közgyűlésének határozatából tudomására hozzuk a t. gazdaközönségnek, hogy a vármegyében létesítendő cukorgyár részére a termelői szerződések kötése folyamatosan van. Felhívjuk ennélfogva a t. gazdaközönséget, hogy mindazok, kik a decemberi gyűlésen megállapított előnyös feltételek mellett a biharmegyei cukorgyár részére cukorrépa termelni ohajtanak, termelői szerződések kötése céljából forduljanak a biharmegyei gazdasági egyesület titkári hivatalához. A megállapított előnyös feltételek 1910 február 1-ig fenn vannak tartva a biharmegyei gazdák részére, azonul a gyárosok ezen kötelezettség alul fel vannak mentve. A gazdaközönség a saját érdekében cselekszik, ha a fenti terminusig szerződik a cukorrépa termelésre, mert ezenül a kikötött feltételeket a gazdasági egyesület nem biztosíthatja. Nagyvárad, 1910 január 27. A biharmegyei gazdasági egyesület elnöke.

Uj bank Élesden. A napokban megemlékeztünk róla, hogy az élesdi Körösvölgyi Takarékpénztár alaptőké emelést szándékozik csinálni s emiatt nagy elégtelenség uralkodik a tagok között. Most mint értesülünk az alaptőké emelésnek már mutatkozik a visszahatása amennyiben Élesden megalkot egy új takarékpénztár az *Élesdi Bank*. A bank alapításának első lépései már megörénnek még pedig igen kedvező körülmények között. A bank részére ugyanis mindössze 100,000 korona részvényt vettek terbe. A részvények jegyzését vasárnap kezdték meg és tegnapra már négyötöd részét jegyezték is, úgy, hogy most még több részvényt szándékoznak kibocsátani.

Tenyészállatvásár és gépkiallítás Budepesten. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület által Budepesten február 27 és 28 napjain tartandó, a földmivelésügyi miniszter és Budapest székesfővárosi közönsége által adományozott díjak kiosztásával egybekötve XXVII. tenyészállatvásár és gépkiallítás előkészítő munkálatai Jeszenszky Pál királyi tanácsos ügyvezető titkár állandó felügyeletével és irányításával serényen megindultak. A vásár helye Budepesten, a Tattersal istálló. A tenyészállatvásárra csakis eladó tenyészállatok vétetnek fel, tekintet nélkül arra, hogy hazai vagy külföldi tenyésztésből származnak-e. A bejelentett állatokat a rendező bizottság február 23-án már elfogadja, az állatokat azonban legkésőbb február 25-én délig a vásár színhelyére kell szállítani, hogy a vásár megnyitása előtt szakszerűen megbírálhatók legyenek. A vásárra küldendő állatok szállítása a tenyészállatszallítási kedvezményes díjszabás mellett történik. A vásár alkalmából gép- és eszköz- (esetleg műtrágya és erőtakaromány) kiállítást is rendeznek. A gépgyárosok, gyárosok, vagy képviselők által bemutatni szándékozt gépek és eszközök február 10-ig irásban jelentendők be a rendező-bizottságnak. (Budapest, IX. Köztelek.

Budapesti főzsetudósítások.

A gabonafőzsetde határidői.

Budapest, január 27.

— Délután 4 órakor. —

Buza május 1909. 50 kilogrammonként	14.35
Buza októberre	13.91
Buza ápr.	11.80
Rozs okt.	10.29
Zab májusra	—
Zab októberre	7.78
Tengeri máj. 1909.	7.86
Tengeri jul.	8.05
Tengeri májusra 1910.	7.24

Értékdőzsetde.

— Délután 4 órakor. —

Oszták hitelbank részvény	634.—
Oszták magyar államvasuti részvény	736.75
Leszámitoló bank	482.—
Rimamurányi	572.—
Oszták-m. államvasuti részv.	697.50
Közuti vasut	552.—
Városi villamos vasut	269.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értékdőzsetde 1909. jan. 27

Magyar arany járadék 4 szaz.	111.50
Magyar koronajáradék 4 szaz.	93.25
Magyar koronajáradék	82.75
Magyar földterment. kötvény 4. sz.	240.—
Horvát-szlavon földterment. kötvény	95.50
Csuzák járadék papírban	186.—
Csuzák járadék ezüstben	145.—
Csuzák járadék aranyban	97.25
Csuzák korona járadék	99.—
1880. csuz. állansorsjegyek	116.50
Csuzák magyar bankrészvény	197.50
Magyar hitelbank-részvény	150.25
Csuzák hitelbank-részvény	730.—
Magyar hitelrészvény	748.—
London vista	631.50
Paris vista	689.50
20 frankos (Napoleon)	19.02
Neuf cadami marka	117.56
20 markas arany	23.51
Magyar nyertmény sorsjegy kőlesőn	25.95
Hisz-szab. es szegedi sorsjegy kőlesőn	30.40

REGÉNYCSARNOK.

A réthegeyi választás.

Irta: Barabás Szaniszló.

(Folytatás.) 50

»A ki le nem ül, tüstént menjen ki, különben törvényadta jogommal leendek élni kénytelen.«

Az elnök a fenyegetésére engedett végre a publikum s kiké, hogy pandurok által ki ne dobassék, helyet keresett magának. De sokkal kevesebb pad lévén, hogysem mindaján elfértek volna, nyakra före toltak a padokhoz, hogy helyet kapjanak, ezáltal ismét oly nagy tolongás keletkezett, miszerint némelyek a választmány tagjai közül életüket biztonságba helyezendők, az asztalra kezdtek ugrálni. — Nagy nehezen lecsillapult a zaj, miután az elnök csaknem tüd-jét kikiabálta s a szavazás tovább folytatott.

A sor most a második falura került. Az új csapat nagy erőlködéssel a terembe jutott. A jöttek élén egy Hercules alkatu oláh egy hatalmas zászlót tartott kezei közt, melynek rudja egész a mennyezetig nyult.

»Ki azzal a lobogóval!« ordította az elnök, a színes szőnyeg Damocles kardjaként látva feje fölött himbálózni.

De a zászlótartó nem hajtott a parancsra s az elnök utoljára is kénytelenítve volt amazt a pandurak által kidobtatni.

E jelenet után az elnök nevenként kezdte felhívni a szavazókat

»Jezu Todor!«

E névre azonban senki sem jelentkezett.

»Atuncs nu jeczte aits Jezu Todor?« (Hát nincs itt Jezu Todor?) ismétlé kérdését.

»Házen az egész községben nincsen ilyen nevű ember« viszonzá egy báránysipkás oláh.

»Tessék oláhosan nevezni őke«, kürtben meg nem értik« szölt kö be jóakaratulag egy pópa, ki magyarul is beszélt.

»Todor Jezu?!« kérdé most harmadszor az elnök s tüstént kivált egy talóka kinézésű egyén a tömegeből.

Igy folyt a szavazás egész délutánon át, minden félbeszakítás nélkül. Semmi sem zavarta a bizottságot működésében, leszámítva azon néhány esetet, melyekben a zászlósokat kelle kidobálni, kik világért sem hagyták volna ki a lobogót s a terembe is behurcolták.

Különös vala látni, mennyi tollat tüztek némelyek kalapjaik mellé s mindegyik más és más új állattól kölcsönözé fejlődését. Az apró csibétől kezdve az óriási tuzokig képviselve volt itt az egész szőnyeg világ. A réthegeyi háziasszonyok fenhangan panaszkodának az odaváló férfinem ellen, hogy baromfiakat, különösen az ékes tollu kakasokat minden diszeiktől megfosztoták. A szegény tyukok és garda de dame-jaik szárnycsüggésze horgasztják le fejeiket s méltó keserűséggel gondoltak a hiu emberekre, kik idegen tollakkal s bensőjükben igazat adtak régen sirban porladozó hü barátjuknak — Aesopusnak.

Az éj beálltával Nudelhuber kortesei minden utca szegletén megjelentek s 10 forintjával igyekeztek új szavazatokat vásárolni.

Nedvesi uram ezalatt a helybéli szolgabírónál tölté idejét s azon erős meggyőződésben, hogy a jelenlevő nők mind bele bollandultak a következő szöveget hallatva:

»Ha megválasztatom, büszkén mondhatom el magamról, hogy én nem a férfiak, hanem a kölyvek követje vagyok, mert csupán a szép nemnek közönhetem, hogy a férjék az én ügyemet pártolják.«

(Folyt. köv.)

SZERKESZTŐI PÓSTA.

L. K. Nagyvárad. Azt hisszük, magyarán sem kell, hogy minden mulatságnál könnyen megeshet, miszerint a jelen voltak névsorából egyesek véletlenül kimaradnak. Annál inkább megeshetett ez olyan társas összejövetelnél, mint a kath. kör családi estélye, ahol 250-nél többen voltak jelen. Tisztán véletlenség tehát az is, hogy özv. Des *Echevoties Kruspér* Sándorné urnő neve kimaradt a kath. kör családi-estélyén jelen voltak névsorából, amit mi sajnálunk a legjobban.

Dr. VUCSEKES GYULA.

Közgazdasági Bank Részv.-társ.
Nagyvárad, Teleky-utca 10 szám.

Telefon 742 sz. Postatakarékpénztár 20161 sz.

Betétek után tiszta

5%

kamatot fizet.

Kecskeméthy István

Nemzeti szállodája, étterme és kávéháza, Kert utca, ipartestületi ház.

Van szerencsém úgy a helybeli, mint a vidéki közönség b. tudomására hozni, hogy a Nemzeti szálloda összes vendégszobáit, sörcsarnokát, éttermét és kávéházát ujjonnan átalakítottam azokat a mai kor igényei szerint berendeztem, a szobaárakat pedig leszállítottam. Egyben kiemelem, hogy nyáron át szép kerthelyiség áll a közönség rendelkezésére.

Jó magyaros konyhám, frissen csapolt kőbányai sör és sajáattermesü boraimat mérsékelt árakon biztosítom vendégeim részére.

Naponta friss és izletes villásreggeli ebéd és vacsora. Abonensek elfogadtatnak, mérsékelt árak mellett.

Ugy a szállodát, mint a sörcsarnokot és éttermet személyesen vezetem s vendégeim pontos és előzékeny kiszolgálásáról mindenkor gondoskodom.

Szíves pártfogást kér tisztelettel

Kecskeméthy István,
vendéglős.

Aszódi Mihály

kávé, cukorka és déli-gyümölcs nagykereskedő üzletét február hó 1-én **Sas palota** Oláh-hentessel szemben helyezi át Kossuth-u. oldal

Aszódi

trieszti kávé, tea és angol rum aruházánál a 8 féle zamatu pörkölt kávé legjobb, legolcsóbb Kossuth-u. villamos motor üzemű kávépörköldéjébe.

Aszódinál

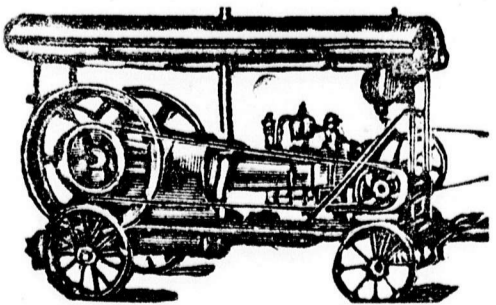
Kossuth-utca, kakao és csokoládé vásármegkezdődött nagyban és kicsinyben olcsó árért. 2 kgr. kuba és gyöngykávé bértmentve 3 frt 50 kr.

Téli idényre

theát, rumot, halkonzervek nagyban gyári áron. Zsur csemegéket nagyban és kicsinyben olcsó árban Aszódinál Kossuth-utca. Cukrásztorták kaphatók.

Gazdák!

Ha elsőrangú gépet akarnak venni, kérjenek árj gyzéket európaszerte hírneves **magánjáró és vontató benzinlokomobilok, magánjáró és vontatható gőzlokomobilokról. Teljes cséplőkészlet!**

Benzinmotoros kötő, faaprítópékek vontatásra és magánjáró szerkezettel. Stabli benzinmotorok!!
Szivógáztelepek.

Kellner és Schanzer
Budapest, V. ker., Aulich-utca 2. sz.
Sürgönyeim: »Világosság« Budapest.

Uj üzlet!

Uj üzlet!

Villamos és légszesz felszerelési vállalat

Benedek Ferencz

Sas passage.

Telefon 946

Raktáron tart villamos és légszesz felszerelési alkatrészeket. **Olcsó fény** társulat kizárólagos képviselője. Elvállalunk karban tartásokat légszesz villany házi esengéket és telefonokat. Költségvetésekkel díjmentesen szolgálunk. Telefon hívásokra személyesen megjelenünk.

Kiváló tisztelettel

Benedek Ferencz

Meghívó.

A Biharmegyei Takarékpénztár Nagyváradon

1910. február hó 2-án délelőtt 10 és fél órákor az intézet helyiségében, Kosuth-utca 3. szám alatt tartja meg

XXXVIII-ik évi redes közgyűlését,

melyre a t. c. részvényesek ezennel tisztelettel meghívotnak.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentése a mérleg bemutatásával és határozathozatal a nyereség hovatordtása és intézkedés a felmentvény megadása iránt.
2. Az igazgatóság indítványa az alaptőkének felemelése tárgyában.
3. Az alapszabályoa 3, 5., 56, 67. és 73. szakaszainak módosítása.
4. Egy igazgatósági tag választása.
5. A választmány kiegészítése.
6. Esetleges indítványok előterjesztése az alapszabályok 47. szakasza értelmében.

Azon t. c. részvényesek, e kik a fenti közgyűlésen részt venni óhajtanak, tartoznak az alapszabályok 42. szakasza értelmében három nappal a közgyűlést megelőzőleg részvényeiket a Biharmegyei Takarékpénztár, Nagyváradon letéteményezni.

Az évi mérleg és a felügyelő bizottság jelentése mai naptól kezdve az intézet helyiségében megtekinthető.

Nagyvárad, 1910. január hó 22-én.

A Biharmegyei Takarékpénztár igazgatósága.

Megnyilt!

Megnyilt!

Savoy-

a főváros legszebb utvonalan, nyugodt és előkelő helyen.

nagyszálloda

Budapest, VII., József-körut 16. sz.

A főváros legmodernebb és legújabb szállodája, 120 szoba és szalon. Központi gőzfűtés. Hideg és meleg vízvezeték minden vendégszobában. Lift. Vacuum cleaner. Villanyvilágítás. Társalgótermek. Legnagyobb kényelem. Előkelő étterem és kávéház. Interurban, telefon. Mérsékelt árak, szobák 3 kor. tól feljebb, fűtés, világítással együtt. Modern egészségügyi tekintetek szerint berendezve. — Villamos vasut-közlekedés az összes pályaudvarokkal.

Tisztelettel tudatjuk, hogy az élesdi erdőseinkben

termelt tűzifa szállítását és eladását

megkeztük

s ajánljuk vagononként

és méterenként

I-ső osztályu

bükkhasáb tűzifánkat

és vágott fát házhoz is szállitva.

Nagyobb vételnél megfelelő árengedmény!

Rendeléseket kérjük Központi irodánkhoz (Uri-utca 3. sz.) és **Fried és Társához** Teleky-u. 16. **Telefon 914.**

Telefon 814.

Élesdi Erdőipar és Koepfer-rendszerü Fatelitő r.-t Nagyváradon.

Felhívás.

Tisztelettel felkérjük mindazon t. részvényeseinket, kik még a régi 100 K névértékű Réti takarékpénztári részvényeiket be nem cserélték, sziveskedjenek azokat lehetőleg mielőbb Belvárosi takarékpénztári részvényekre átcsereálni.

Nagyvárad, 1910. január 28.

Belvárosi takarékpénztár r. t. igazgatósága.

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban.

FLONTA MIHÁLY

építő vállalkozó

Telep és iroda **Pereces-utca 9.**

Elvállal: templom, iskola, körjegyzőség és mindennemű magán-épület tervezését és építését. Cement gyártmányok állandóan vannak raktáron, megrendelések elfogadtatnak.

Allandó műsirkő raktár.

Költségvetéssel készséggel szolgál.

A Biharmegyei Takarékpénztár

zárszámadásai az 1909. évről.

Mérleg-számla.

TARTOZIK	MÉRLEG-SZÁMLA		KÖVETEL
VAGYON		TEHER	
Pénztári készletek — — — — —	94181 29	Részvénytőke — — — — —	1800000 —
Váltó tárcza — — — — —	2919446 83	Tartalékalap* — — — — —	635000 —
Jelzálogilag biztosított követelések —	700869 97	Nyugdíjalap** — — — — —	219404 98
Lombard előlegek — — — — —	19058 19	Takarékpénztári betétek — — — — —	6071804 27
Intézeti zálogházi kihelyezések — —	252822 —	Szunyogh Péter ösztöndíj alap	
Értékpapírok és pénznemek — — —	1391549 36	23087 sz. betéti könyv — — —	2000 — 6073804 27
Nyugdíjalap értékpapirjai — — —	40375 —	Folyószámlai betétek — — — — —	730341 50
Intézeti ház — — — — —	225000 —	Hitelezők — — — — —	5913 16
Folyó számlai adósok és bankári kö-		Átruházott jelzálog-kölcsönök — —	5323 27
vetelések — — — — —	4158661 84	F. l nem vett osztalékok — — — —	1450 —
Leltár teljesen leírva — — — — —	— —	Átmenő tételek:	
		Előre bevett kamatok — — — —	58401 88
		Le függő és szelvény kamatok	
		és egyéb bevételezendők — — —	28174 98 30226 90
		Nyereség-egyenleg — — — — —	252500 40
		* Ez évi hozzájárulással K 680,000.—	
		** Ez évi hozzájárulással K 224,415.—	
	9801964 48		9801964 48

Nyereség és Veszteség-számla.

TARTOZIK	NYERESÉG ÉS VESZTESÉG-SZÁMLA		KÖVETEL
VESZTESÉG		NYERESÉG	
Üzleti kiadások — — — — —		Nyereség áthozat az 1908. évről —	1983 28
Irodabér, perköltségek, illetékek,		Tiszta kamat jövedelem — — — —	302105 37
nyomtatványok, bélyegek s igaz-	43421 32	Intézeti ház jövedelme — — — —	15317 23
gatási költségek — — — — —	35845 2	Jutalékok:	
Tiszti fizetések — — — — —	41472 82	Jutalék számlán — — — — —	8144 55
Adók — — — — —		Financirozott vállalatok utáni jut.	36444 26 44588 81
Leírások:		Leírt követelésekből befolyt — — —	7760 08
Per alatti követelésekből — — —	11897 —	Nyereség értékpapíron — — — —	13382 29
Az 1909. évi nyereség — — — — —	250517 12		
Ehhez az 1908. évi nyereség át-			
hozat — — — — —	1983 28 252500 40		
	385137 06		385137 06

Nagyvárad, 1909. december 31.

Fleischhaecker Gyula,
vezérigazgató.

Markovits Sándor,
cégv. titkár, igazgató-helyet es.

Lnkács Lajos,
cégvezető főkönyvelő.

AZ IGAZGATÓSÁG:

Dr. Wallner Ödön,
elnök.

Dr. Moskovits Miklós,
Szunyogh Szabolcs,

Dr. Márkus László,
Dr. Schweiger Ede,

Fekanyits Imre,
Gróf Tizza Kálmán,

Rimler Károly,
Weisz Ernő,

Schwartz Ferencz
Zsolnay Wix Adolf,

A FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

Kandel József,

Dr. Des Echerolles-Kruspér Gilbert,
Tatár Zoltán.

Dr. Fleischer Lajos,

Dr. Schwartz István